

Zločini u Derventi-Brodu

Grupa Soko 29.4.2024.

Derventa se nalazi na severu Republike Srpske. Graniči sa opštinama Brod, Modriča, Dobojski, Stanari, Prnjavor i Srbac, a sa Hrvatskom opštinom Bebrina, reka Sava razdvaja ove dve opštine. Na ukupnoj površini od 517 km² u 57 naseljena mesta sa gradom Derventa prema trenutnim podacima živi 27.004 stanovnika. Derventa je značajno mesto magistralnih, regionalnih i lokalnih puteva. Udaljena je od Broda 25 km, Modriča 42 km, Prnjavora 33 km, Doboja 40 km, Srbac 43 km i sa Hrvatskom granicom na reci Savi u Dubočcu 10,5 km.

U pograničnim selima sa Hrvatskom i rekom Savom sredinom 1991. godine Hrvati formiraju prve paravojne jedinice jačine jedne čete u Koraću, opština Brod, većinsko Hrvatsko selo (97,67%). Nauružavaju se u Modranu, Bunaru, Komarici. Oružje je slala regularna vlast iz Zagreba preko skelskih prelaza na reci Savi.

Na magistralnom putu Derventa - Prnjavor u mestu Palačkovci 8. septembra 1991. godine Hrvatska je po svaku cenu pokušavala ratni sukob iz Hrvatske da prenese na Bosnu i minirana je i srušena most, srušile su ga paravojne formacije hrvatsko - muslimanskog naroda.

Hercegovinu. Najava rata na području Bosanskog Broda i Posavine počinje ratnim dešavanjima u Hrvatskoj 1991. godine. Zbog neposredne blizine Slavanskog Broda srpski narod u tadašnjoj opštini Bosanski Brod osetio je strahote rata u noći sa 15. na 16. septembra 1991. godine kada su iz rejona Slavanskog Klakara artiljerijom granatirana srpska sela na području opštine Bosanski Brod.

U jutarnjim časovima 16. septembra 1991. godine granatirana je ciglana „Gramat“ u Klakaru i tom prilikom je ubijen na svom ratnom mestu inženjer VOJISLAV GORANOVIĆ, rođen 19.2.1950. godine Dubica, opština Odžak. Srbin prva civilna žrtva rata u BiH. Kao čovek visokog obrazovanja, moralnih, organizacionih i ljudskih vrednosti, VOJISLAV je radio u fabrici "Đuro Đaković" u Slavanskom Brodu kao direktor radne organizacije livnica. Proglašenjem nezavisne države Hrvatske biva proteran i samo spletom okolnosti, spašava živu glavu. Dolazi u ciglanu, naravno na mesto tehničkog direktora. Nažalost, poginuo je na radnom mjestu.

Na Veću sigurnosti HDZ -a BiH 18. septembra 1991. godine bivši Savez bezbednosti postao je Krizni štab, koji upravlja odbrambenim sistemom hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini i osigurava nabavku oružja. Hitno se formiraju krizni štabovi za travničke, hercegovačke i posavske područne zajednice.

Osnivanje Hrvatske zajednica Bosanska Posavina, koja je osnovana 12. novembra 1991. godine. U Hrvatsku zajednicu Bosanska Posavina ušle su opštine Bosanski Brod, Modriča, Bosanski Šamac, Brčko, Derventa, Odžak, Orašje i Gradačac. Sedište zajednice je bilo u Brodu.

Na prostoru opštine Derventa meseca aprila 1992. godine na najsvirepiji način stradale su čitave porodice: Lazarević kopletna porodica, Živković porodica (otac, majka i sin), bračni par Zorić i bračni par Ćudić.

Kostreš opština Derventa nalazi se severno od grada Derventa, na uzvišenju od oko 200 metara nadmorske visine sa blagom padinom južno prema reci Ukrini i severno prema reci Savi. Od grada je udaljen pet kilometra, a od reke Save do granice sa državom Hrvatskom nešto više od tri kilometra. U Kostrešu pre rata živeli su (Srba 382, Hrvata 15, muslimana 2). Kostrešani u aprilu moraju u zbijeg. Da ih nebi stigla sudbina njihovih dedova i pradedova "ustaška kama" i metak u glavu od "dobrih" komšija, koji se nisu stideli da se nazivaju ustašama. Ko nije krenuo u zbijeg nije imao još jednu šansu da ostane živ.

Zločin nad meštanima Srpske nacionalnosti je izvršen 4. aprila 1992. godine. TADA SU UBIJENI:

GOSPAVA (Kosta) TRIVUNČEVIĆ, rođena 28.8.1921. godine u opštini Brod. Civilna žrtva ubijana 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

STOJA (Teodor) PLAVŠIĆ, rođena 12.6.1922. godine u opštini Derventa. Civilna žrtva ubijana 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

RISTO (Radovan) PIVAŠ, rođen 23.8.1947. godine u opštini Derventa. Civilna žrtva ubijen 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

DESANKA (Kostantin) PIVAŠ, rođena 23.5.1949 godine u Derventi. Civilna žrtva ubijana 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

PETRA (Mirko) MITROVIĆ, rođena 27.10.1945. godine u opštini Derventa. Civilna žrtva ubijana 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

MILE (Đorđe) SEKULIĆ, rođen 13.5.1923. godine u opštini Derventa. Ekshumiran 18.6.2004. godine u naselju Potočani, opština Derventa (Supruga Ljeposava Sekulić). Civilna žrtva ubijen 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

LJEPOSAVA (Trivun) SEKULIĆ, rođena 4.7.1922. godine u opštinu Derventa. Ekshumirana 18.6.2004. godine u naselju Potočani, opština Derventa (suprug Mile Sekulić). Civilna žrtva ubijana 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

ĐORĐE (Mile) LAZIĆ, rođen 30.4.1923. godine u opštini Derventa. Civilna žrtva ubijen 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

PETRA (Božo) LAZIĆ, rođena 11.4.1920. godina u opštini Brod. Civilna žrtva ubijana 4. aprila 1992. godine Kostreš, opština Derventa.

(Napomena imena su upisana samo od onih za koje imamo dostupne podatke)

Dom JNA u Derventi 12. aprila 1992. godine hrvatsko - muslimanske snage su pretvorile u logor za Srbe. To je bio prvi logor za Srbe na prostoru opštine Derventa, kroz njega je prošlo više od 200 Srba. U ovom logoru pred zarobljenim Srbima ubijeni su ČEDO ĆUDIĆ i zaklan BLAGOJE ĐURAŠ, a silovane su žene Srpske nacionalnosti.

Bračni par ZORIĆ ubijeni su 22. aprila 1992. godine.

MIRKO (Nikola) ZORIĆ, rođen 18.11.1935. godine Ivangrad, opština Ivangrad. Ubijen 22. aprila 1992. godine. Civilna žrtva.

VUKICA (Tošo) ZORIĆ, rođena 6.7.1933. godine Derventa, opština Derventa. Ubijena 22. aprila 1992. godine. Civilna žrtva.

Porodica ŽIVKOVIĆ 22. aprila 1992. Zarobljena je kompletna porodica na surov način mučena pa likvidirana

SAVO (Boško) ŽIVKOVIĆ, rođen 1946. godine. Mučen pa ubijen 22. aprila 1992. godine u naselju Čardak, opština Derventa. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

JELENA (Rade) ŽIVKOVIĆ, rođena 1.11.1944. godine Derventa, opština Derventa. Mučena pa ubijena 22. aprila 1992. godine u naselju Čardak, opština Derventa.

GORAN (Savo) ŽIVKOVIĆ, rođen 30.5.1977. godine Derventa, opština Derventa -

MALOLETAN. Mučen pa ubijen 22. aprila 1992. godine u naselju Čardak, opština Derventa. Bračni par ĐUDIĆ 23. aprila 1992. godine.

ČEDO (Mihajlo) ĐUDIĆ, rođen 10.4.1952. godine. Mučen pa ubijen 23.4.1992. godine u Domu JNA u Derventi.

DANICA (Dušan) ĆUDIĆ, rođena 7.7.1954. godine Derventa, opština Derventa. Mučena pa ubijena u naselju Čardak, opština Derventa. Civilna žrtva.

U naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine ubijena je kompletna porodica LAZAREVIĆ. Žrtve su:

VELJKO (Pavo) LAZAREVIĆ, rođen 10.6.1947. godine Gornji Cerani, opština Derventa. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

Njegova supruga MIRJANA (Vlajko) LAZAREVIĆ, rođena 9.4.1950. godine Derventa, opštine Derventa. Ubijena u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Civilna žrtva.

Njihov sin DUŠKO (Veljko) LAZAREVIĆ, rođen 26.3.1972. godine Derventa, opština Derventa. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

Čardak je prigradsko naselje u Derventi, prvo su neprijateljske snage opkolile i počele da napadaju i granatiraju počev od 14. aprila 1992. godine. Dana 23. aprila opkoljene meštane posetili su predstavnici Međunarodne zajednice koji su posredovali na žalost, nisu onemogućili napadače da ostvare svoje namere.

U noći sa 23. na 24. aprila jedna manja grupa Srba, koji su bili u okruženju pokušava preko Jasikovače da se domogne slobodne teritorije, dali zbog loše koordinacije ili iz straha pripadnik 327. Mtbr. otvara vatru na te ljude, tada je ubijena jedna osoba.

U naredna dva dana, 24 - 25. aprila nekoliko grupa žena i dece preko reke Ukraine uspeo da se spase i pređe na srpsku teritoriju. Pa i pored toga veliki broj meštana je ubijen ili završio u logorima za Srbe koji su otvoreni na više mesta u opštini: u prostorijama bivšeg Doma JNA, vojno skladište na Rabiću, naselju Polje (kuća Joze Juraković) i osnovnoj školi u hrvatskom selu Poljarima, itd.

U nedelju 26. aprila 1992. godine branioci na Čardaku su popustili među tim braniocima kako se dešava u jednom okruženju pored pripadnika čete sa Čardaka oružje su uzeli i mnogi civili. Čardak je nakod desetak dana totalnog okruženja pao u ruke neprijatelja iz pravca - Kostura. Čardak, 26. aprila 1992. godine. Kada su neprijateljske snage zauzele naselje Čardak, pored velikog broja meštana uhapšen je i MILOJKO POPOVIĆ, rođen 16.10.1965. godine Cerani, opština Derventa, od oca Drage i majke Marice. Zarobljenim je naređeno da stoje uza zid. Tada je jedan od hrvatskih vojnika ispalio rafal iz automatske puške i tom prilikom ubio Popovića.

Nakon toga su počeli da tuku zarobljene kundacima nogama i rukama, a onda je došao jedan od njihovih starešina i rekao daje njihov desetar, koji se zvao Damir, ubijen u razmeni vatre i naredio svojim podređenim vojnicima da jednog zarobljenog Srbina odvedu na mesto gde se borba odvijala i naredili mu da sa brisanog prostora između Hrvata i Srba izvuče leš poginulog hrvatskog vojnika, što je i morao da učini.

Posle toga isti taj Srbin vraćen je u grupu zarobljenih meštana, a zatim su odvedeni u neselje Polje, gde je uhapšeno još 11 Srba. Svima su rekli da će ih streljati, pa su ih postrojili za navodno streljanje.

U tom trenutku GAVRO PETKOVIĆ, rođen 4.5.1934. godine Kalenderovci, opština Derventa. Rezervni kapetan, učitelj, počeo je da beži, pa su ga pripadnici HOS-a ubili s leđa. Popović i Petković bili su pripadnici čete sa Čardaka 327. Mtbr.

Logor u osnovnoj školi u Poljarima kod Dervente, 12. ili 13. juna 1992. godine.

Lipovac Ivica zvani Damir ušao je u prostoriju u kojoj su bili zatočeni Srbi, pa je postavio pitanje: "Ko je želeo da pobegne?" Svi su ćutali. Prvo je ispalio jedan rafal u plafon, a zatim naredio svim pritvorenicima da izađu u dvorište i postroje se. Prvo je izveo:

BORISA STJEPANOVIĆA, iz Srebrenika, koji je živio u Zagrebu, rođen 10. februara 1932. godine, iz automatske puške na njega ispalio rafal i tako ga ubio. Nakon toga je postrojenim zatočenicima pokazao Stjepanovićevo telo i rekao im da ga je ubio. Zatim je izvadio iz stroja BORU MARKOVIĆA, rođen 27.11.1961. godine Zelenike, opština Derventa iz sela Žeravac, opština Derventa, od oca Steve i pitao ga ko želi da pobegne, pa kada je rekao da ne zna, naredio mu je da otvori usta, stavio mu cev pištolja u usta i ispalio metak. Boro je bio pripadnik 327/27 Mtbr.

Brod (Bosanski Brod), logor u srednjoškolskom centru "Fritz Pavlek", 11. avgust 1992. godine.

Početak avgusta 1992. godine u ovom logoru u sportskoj dvorani bilo je oko 400 srpskih zatvorenika.

Pre dolaska Međunarodne misije, počeli su da ih pripremaju za tu posetu. Od pritvorenika se tražilo da kažu da su u tom logoru dobrovoljno, da su imali šest kupatila i dobar smeštaj, iako su uslovi bili veoma loši.

Kada je misija stigla, razgovor je bio na engleskom, pa je MIRKO PAJIĆ, rođen 6.10.1948. godine u Vlasenici, od oca Milorada, radio kao profesor muzike u Derventi koji je znao engleski, napisao na papiru da je u blizini još jedan logor u kome su vršena strašna mučenja i nacrtao gde se logor nalazio, pa je u jednom trenutku od jednog člana misije zatražio cigarete, a zatim mu predao cedulju ispod kutije, koju je osobe nadležne za logor primetile.

Po odlasku misije, hrvatski su vojnici počeli da ga tuku i to su radili puna dva sata, dok nije umro.

Kada su hrvatski vojnici napustili salu, ostali logoraši su telo pokojnog Pajića pokrili ćebetom, a sutradan je njegovo telo odneto i kasnije razmenjeno.

SPISAK SA FOTOGRAFIJE MASOVNA GROBNICA ČARDAK

- 1 . STANIMIR (Todo) DEJANOVIĆ, rođen 27.9.1952. godine Gornja Osinja, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 26.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 2 . SLOBODAN (Milovan) ĐEKIĆ, rođen 19.10.1956. godine Donji Palačkovci, opština Prnjavor. Poginuo u borbama u naselju Čardak, opština Derventa 26.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 3 . NENAD (Rade) JERINIĆ, rođen 7.4.1955. godine Derventa, opština Derventa. Nestao (živ zarobljen) 2.5.1992. godine rejon Kukavice - Derventsko ratište. Pripadnik 327. Mtbr.
- 3 . NENAD (Rade) JERINIĆ, rođen 7.4.1955. godine Derventa, opština Derventa. Nestao (živ zarobljen) 2.5.1992. godine rejon Kukavice - Derventsko ratište. Pripadnik 327. mtbr.
- 4 . IDENTIČAN BROJ 32. (Nepoznata ženska osoba, oko 16. godina starosti).
- 5 . MILENKO (Dušan) MARKOVIĆ, rođen 9.1.1955 godine Polje, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 26.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 6 . IGNJATIJA (Jovo) MARIĆ, rođen 25.2.1948. godine Gornja Osinja, opština Derventa. Ubijen 26.4.1992. godine u naselju Čardak, opština Derventa. Nema podataka dali je civil ili vojnik.
- 7 .RANKO (Blagoje) ĐURAŠ, rođen 25.12.1920. godine Donji Palačkovci, opština Prnjavor. Rezervni major ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 26.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 8 . ĐORĐO - ĐOKO (Petar) SIMIĆ, rođen 20.2.1956. godine Velika Sočanica, opština Derventa. Radnik Doma zdravlja Derventa. Ubijen 26.4.1992. godine u naselju Čardak, opština Derventa. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 9 . PETAR (Dušan) VRAC, rođen 23.8.1951 godine Donja Barica, opština, Brod. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 26.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 10 . MILENKO (Dragutin) RADANOVIĆ, rođen 22.7.1947 godine Velika Sočanica, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 26.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 11 . DUŠKO (Veljko) LAZAREVIĆ, rođen 26.3.1972. godine Derventa, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
- 12 . DANICA (Dušan) ĆUDIĆ, rođena 7.7.1954. godine Derventa, opština Derventa. Mučena pa ubijena u naselju Čardak, opština Derventa . Civilna žrtva.
- 13 . VELJKO (Pavo) LAZAREVIĆ, rođen 10.6.1947. godine Gornji Cerani, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.
14. MIRJANA (Vlajko) LAZAREVIĆ, rođena 9.4.1950. godine Derventa, opštine Derventa. Ubijena u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Civilna žrtva.

15 . DRAGUTIN (Milivoje) BLAGOIČEVIĆ, rođen 19.4.1962. godine Gornji Cerani, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

16 . MILAN (Mlađan) SAVIĆ, rođen 20.2.1950. godine Velika Sočanica, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

17. MILANKA BLAGOJEVIĆ, rođena 27.8.1952. godine Velika Sočanica, opština Derventa. Mučena pa ubijena u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnica čete sa Čardaka 327. Mtbr.

18 . DUŠAN (Ranko) KATANIĆ, rođen 23.11.1955. godine Gornji Cerani, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

19 . BOŠKO (Nedeljko) NOVIĆ, rođen 26.6. 1963. godine Gornji Cerani, opština Derventa. Ubijen u naselju Čardak, opština Derventa 23.4.1992. godine. Pripadnik čete sa Čardaka 327. Mtbr.

Na mestu masovne grobnice na Čardaku u okviru Spomen - kompleksa „Čardak“, koji je izgrađen pored magistralnog puta Derventa - Doboje, nalaze se spomen - ploča i spomenik, kao i spomen - crkva.

IMENA NALOGODAVACA I IZVRŠIOCI ZLOČINA:

BEGIĆ Vinko zvani Šiljo, ALIJAGIĆ Sulejman zvani Senko, STANIĆ Iko, DUSPARA Ivan, PUDIĆ Željko, ČULJAK Ivan, NUJIĆ Stipo, MAJIĆ Drago, POROBIĆ Mustafa, MAJIĆ Zletko, BAŠIĆ Azra zvana Krvava Azra, NAZIROVIĆ Almaz, braća ČAVALIĆ Esad i Derviš zvanog Saja, PERKOVIĆ Ivica zvani Mungos, HAMZIĆ Nihad zvani Fric, BAŠIĆ Nedžad (silovao određen broj žena Srpske nacionalnosti), VRDONJAK Ivica, MILOŠ Mario, od oca Franje i majke Kate, rođen u Derventi, KRULJAC Mladen pripadnik 108. brigade, LIPOVAC Ivica zvani Damir, VRDOLJAK Pero zvani Geza, JUSANOVIĆ Hangija zvani Talijan, KLJUČEVIĆ Stojko zapovjednik logora, JUSUFBEGOVIĆ Zijad zvani Zijo, TOPIĆ Zoran, GAGALO Jure, ČAVARUŠEVIĆ Drago, BEŠLIĆ Branislav zvani Krnja, ČULUKA Mirko civilni policajac, IVANKOVIĆ Zoran zvani Mačak, VRBAT Željko, ARTUNOVIĆ Hrvoje zvani Mornar, LEPAN Ivo radio novinar iz Broda, JUSANOVIĆ Hangija zvani Pavijan od oca Mustafe u to vreme star oko 35 godina iz Dervente, i drugi.

(Napomena u ovom tekstu napisani su samo neki zločini počinjeni na prostoru opštine Derventa)

Vačna slava i hvala !

R -F Fotografija R.B: 045.